
Albertus-Magnus-Institut

Prof. Dr. Dr. h.c. Ludger Honnefelder

Posudok na kvalifikáciu doch. Mir. Machala Chabada, Ph.D., vzhľadom na vymenovanie za profesora v študijnom programe „filozofia“ na Univerzite Komenského v Bratislave

Doc. Mgr. Michala Chabada, Ph.D., poznám už od jeho študijného a štipendijného pobytu, ktorý realizoval ako štipendista Nemeckej akademickej výmennej služby (DAAD) v rokoch 2001 – 2003 na Univerzite v Bonne. V tom čase som viedol jeho dizertačný projekt, ktorý sa potom stal základom pre promóciu na Trnavskej univerzite, kde som sa zúčastnil ako zahraničný posudzovateľ. Odvtedy som prostredníctvom výskumných pobytov, ktoré p. Chabada strávil v Bonne, spoločnej účasti na konferenciách a výmeny publikácií vo vedeckom kontakte s p. Chabadam.

P. Chabada predložil v odbore „filozofia“ pozoruhodné spektrum vedeckých publikácií, ktoré dokazujú vysokú vedeckú kvalitu v šírke predmetu s osobitným ťažiskom vo výskume stredovekej filozofie; zároveň predložil učebnice a preklady so zodpovedajúcimi úvodmi, ktoré ho popri jeho pedagogickej činnosti potvrdzujú ako kvalifikovaného akademického učiteľa.

Základom pre *vedeckú kvalifikáciu*, ktorá sa ukazuje vo *výskumných prácach* p. Chabada, je dizertácia, ktorú som sprevádzal. Témou práce je „Cognitio intuitiva et abstractiva. Ontologické implikácie teórie poznania Jána Dunsca Scota v porovnaní s Aristotelom a I. Kantom“, ktorá bola publikovaná vo významnej rade v nemeckom jazyku. V tejto práci ukazuje p. Chabada v detailných analýzach kľúčových pasáží z celkového Scotovho diela, aké významné inovácie vyznačujú epistemológiu a ontológiu Dunsca Scota, a to nielen vo forme novej teórie abstraktívneho poznania, ktorá spočíva na spoluúčinnosti parciálnych príčin a rozšírenia epistemologického spektra skrze prijatie špecifického intuitívneho poznania, ale aj s tým spojenej reflexie nad vzťahom epistemológie a ontológie. Na základe systematického porovnávanía s Aristotelom a Kantom sa p. Chabadovi darí poukázať na filozoficko-systematický význam

skúmaných dejinno-filozofických inovácií. To, že sa práca medzičasom stala v dejinno-filozofickom výskume referenčným dielom pre intuitívne poznanie u Dunsca Scota, ukazuje, že sa p. Chabadovi podarilo s touto prácou podať nanajvýš relevantný výskumný príspevok, ktorý sa podľa výsledkov a štandardov pohybuje na úrovni medzinárodne uznávaného výskumu pre stredovekú filozofiu.

(Nemalý) počet odvtedy publikovaných prác vo forme monografií a článkov v renomovaných odborných časopisoch ukazuje, ako p. Chabada pokračoval a rozširoval ťažisko svojho výskumu v stredovekej filozofii. K tomu patria štyri uverejnené monografie v slovenskom jazyku. Prvá, vydaná v roku 2008, sa venuje vybraným aspektom epistemológie a metafyziky u Scota, v ktorej p. Chabada skúma pozadie, na ktorom sa pohybuje tématika, ktorej sa venoval vo svojej dizertácii. Ďalšia práca, zverejnená v roku 2007, sa venuje filozofickým aspektom Scotovej teológie a tretia sa venuje chápaniu filozofie, ktoré zastával Boethius z Dácie a ktoré tvorí pozadie pre markantný obrat v stredovekej filozofii, čo možno vidieť v Odsúdeniach 219-tich téz E. Tempierom. P. Chabada v tejto práci nielen zvyrazňuje, s akým novým chápaním filozofie ako všeobsiahlej intelektuálnej formy života sa stretávame u Boethia z Dácie, ale sa tým zúčastňuje aj na debate, do akej miery možno pre 13. storočie hovoriť o novom chápaní filozofie.

Okrem uvedených monografií uverejnil p. Chabada rad prác v časopisoch a zborníkoch, ktoré ďalej rozvíjajú vzťah epistemológie a ontológie: napr. dve práce, ktoré prehľbujú Scotovu teóriu intuitívneho poznania a jeho špecifickú teóriu abstrakcie; obe vyšli v *Studia neoaristotelica* (2004 a 2006); ďalej dve práce, venované epistemologickým kontroverziám stredoveku, totiž recepcia aristotelovského chápania duchovného poznania a polemika s ilumináčnou teóriou, ktorá siaha ku Platónovi: obe publikované v časopise *Filozofia* v rokoch 2005 a 2009.

Rad ďalších článkov ukazuje, akým spôsobom p. Chabada rozšíril svoje ťažisko v oblasti výskumu stredovekej filozofie. To sa týka predovšetkým aktuálnej otázky statusu, dôvodov a poznateľnosti individuality, čo je aktuálna téma aj v dnešných filozofických diskusiách. To, že si p. Chabada zvolil zvlášť túto oblasť, úzko súvisí s

tým, že Duns Scotus, ktorému sa venoval vo svojej dizertácii, zaujíma so svojou širokou diskusiou princípov individuácie, ontologického statusu individua a spôsobom jeho poznateľnosti významnú pozíciu vo vývoji problematiky individuácie, ktorá začala už Aristotelom. V dvoch prácach, ktoré vyšli v roku 2004 v časopise *Filozofia* a v roku 2008 vo *Filosofickom časopise*, uchopuje p. Chabada túto tematiku, aby historicky a súčasne systematicky osvetlil východiská, ktoré navrhol Duns Scotus.

S otázkou individuácie u Scota úzko súvisí otázka, aký ontologický korelát má hovorenie o (druhej) spoločnej vlastnosti individuí. V príspevku, ktorý vyšiel v roku 2003 v časopise *Filozofia* sa p. Chabada dotýka tejto otázky, aby na základe analýzy textov ukázal, aká inovácia spočíva v Scotovej náuke o spoločnej prirodzenosti (*natura communis*) a jej poznateľnosti vo forme jej „absolútneho“ uvažovania.

Vyzdvihnúť treba aj v publikáciách dokladované rozšírenie ťažiska výskumu stredovekej filozofie inými smermi. Týka sa nielen centrálnej tematiky metafyziky a filozofickej otázky Boha, ktorú p. Chabada publikoval v roku 2007 v časopise *Filozofia*. Duns Scotus sa tejto otázke zvlášť venoval a prostredníctvom neho ovládla nasledujúce obdobie. Predmetom tejto otázky bolo, do akej miery možno vychádzať z „jednoznačnej“ vypovedateľnosti kľúčového pojmu metafyziky „súcna (*on/ens*)“ a aký to má význam pre filozofické poznanie Boha ako súcna. Rozšírenie sa vzťahuje aj na obe oblasti praktickej filozofie a teórie vedy. V jednej práci, ktorá vyšla v roku 2008 v časopise *Filozofia* sa p. Chabada venuje otázke, do akej miery možno Scotovo chápanie prirodzeného zákona praktického rozumu pokladať za základ etiky, keďže Scotova náuka o *lex naturalis* vychádza z úplne nového pojmu slobody vôle a kontingencie.

Tematickú oblasť teórie vedy, ktorá súvisí s recepciou Aristotela a vstupuje do úplne novej fázy, uchopuje p. Chabada v dvoch príspevkoch ako diskusiou, v ktorej sa Scotus pýta, do akej miery možno pokladať teológiu, ktorá sa opiera o vieru a zjavenie, za vedu. Uverejnená práca v roku 2006 v časopise *Studia theologica* ukazuje, že táto diskusia nie je zaujímavá len pre teológiu, ale vrhá významné svetlo na otázku, čo možno pokladať za vedecké poznanie,

akým spôsobom je táto forma poznania pre nás fakticky možná vzhľadom na jej axiomatickú ideálnu predstavu, pretože možnou je len forma, ktorá je spojená s empiriou a akým spôsobom to platí aj pre praktickú vedu.

O tom, akú úroveň majú predkladané vedecké štúdie p. Chabada, svedčí v neposlednom rade príspevok v nemeckom jazyku, ktorý bol po oponentskom konaní prijatý na publikovanie významným nemeckým odborným časopisom *Philosophisches Jahrbuch*. V tomto komplexnom príspevku predkladá p. Chabada nielen výsledky svojich analýz diskusie problému individuácie u Dunsca Scota (čo je predmetom kontroverzií až dodnes), ale detailne ukazuje, do akej miery sa tu vopred pripravuje diskusia v súčasnej analytickej filozofii a aký význam patrí riešeniam ostávajúcich apórií, ktoré načrtol Scotus, pre súčasné debaty.

Čo sa týka *kvalifikácie v akademickej výučbe*, tak tu vyvoláva údiv počet učebnicových prác a prekladov latinských textov, ktoré od svojej promócie p. Chabada predložil a ktoré sú vhodné pre akademicкую výučbu. Ako príklad menujem dva zväzky, ktoré vyšli v rokoch 2006 a 2007, ktoré obsahujú latinský text Prológu a tretiu dištinkciu prvej knihy Scotovho diela *Lectura*. P. Chabada im pridal nielen ich odborný preklad, ale aj dôkladný úvod. Je to nanajvýš užitočný počin pre prácu na textových seminároch a individuálne čítanie.

Z učebnicových publikácií by som rád spomenul dva tituly, ktoré vyšli v rokoch 2013 a 2014. Sú venované patristických preddejinám stredovekej filozofie, ako aj prvej časti filozofie stredoveku, tzv. ranej scholastike.

Celkovo niet pochyb o tom, že p. Chabada je na základe svojej vedeckej kvalifikácie a svojich schopností akademického učiteľa v najlepšej miere vhodný pre profesúru na Univerzite Komenského. Prostredníctvom svojich početných prác zvlášť k stredovekej filozofii a jeho náležitých príspevkov na medzinárodných konferenciách sa preukázal ako kompetentný výskumník dejín filozofie so širokým filozofickým záujmom a systematicky predvedčivým prístupom. Disponuje všetkými potrebnými a odbornými kvalitami pre stredovekú filozofiu – aj jazykovými, aby pôsobil v

medzinárodnej odbornej diskusii nanajvýš inšpiratívne a kompetentne. Vzhľadom na slovenský podiel na výskume filozofie stredoveku môže do budúcnosti od p. Chabadu vychádzať významný potenciál.

Ani na kvalifikácii ako akademického učiteľa, čo sa vyžaduje pre profesúru, nechýba u p. Chabadu nič. Ako učiteľ disponuje nielen širokou (aj zahraničnou) skúsenosťou. Jeho učebnicové práce a jeho preklady poukazujú na jeho vyhranený záujem o výučbu a na jeho schopnosti sprostredkovať filozofické myslenie študujúcim.

Preto môžem Univerzite Komenského len úplne a presvedčivo odporúčať p. Chabadu na menovanie za profesora.

Bonn, 26.11.2015